Het Kenniscentrum Kind en Scheiding

Onderzoek naar de meerwaarde van het kenniscentrum volgens ouders en professionals



Anne Steenbakkers
Cora Bartelink
Rob Gilsing

Kennisnetwerk Jeugd Haaglanden

DE HAAGSE HOGESCHOOL

Kenniscentrum Kind en Scheiding

DE HAAGSE HOGESCHOOL

Kennisnetwerk Jeugd Haaglanden

September 2021
© 2021 De Haagse Hogeschool

De Haagse Hogeschool
Johanna Westerdijkplein 75
2521 EH Den Haag
www.dehaagsehogeschool.nl
www.kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl

Auteurs
Anne Steenbakkers
Cora Bartelink
Rob Gilsing

Uitgever
De Haagse Hogeschool

Foto omslag
Kenniscentrum Kind en Scheiding

Vormgeving
Gabriëlle Thijsen

ISBN: 9789083115252

Inhoud

Samenvatting **4**

1 Aanleiding **6**

2 Het onderzoek **8**

2.1 Vragenlijsten 9

2.2 Interviews 9

2.3 Deelnemers 10

3 Resultaten **11**

3.1 Meerwaarde van het kenniscentrum voor gezinnen 12

Visie van ouders 12
Visie van professionals 14

3.2 Meerwaarde van het kenniscentrum voor professionals 15

Professionals met een vraag 15
Aanbieders 16
Verbinding en professionalisering 17
Veranderingen met de komst van het kenniscentrum 18

3.3 Bereik van het kenniscentrum 20

Contact opnemen 20
Doelgroepen 21
Communicatie 22

4 Conclusie **23**

5 Aanbevelingen **26**

5.1 Vergroten van het bereik 27

5.2 Analyseren en verbreden van het aanbod 28

5.3 Verbeteren van de doorverwijzingen 28

Literatuur **29**

Bijlagen **30**

Bijlage I: Vragenlijsten 30

Bijlage II: Interviewleidraden 34

Samenvatting

Elk jaar krijgen ruim zeventigduizend thuiswonende jeugdigen te maken met de scheiding van hun ouders, wat op zowel korte als lange termijn risico's in de ontwikkeling van het kind met zich mee kan brengen. Het Kenniscentrum Kind en Scheiding heeft als doel om ouders en kinderen in onzekere tijden van scheiding in hun kracht te zetten. Door het geven van informatie, advies en verwijzingen naar aanvullende hulp, ondersteunen zij ouders en kinderen die met scheiding te maken krijgen en de professionals die met hen werken. Het Kenniscentrum Kind en Scheiding is in 2017 opgericht door Jeugdformaat, om kennis en aanbod rondom scheiding in de regio Haaglanden te bundelen. Sindsdien weten steeds meer gezinnen en professionals het kenniscentrum te vinden. Om gezinnen en professionals nog beter te kunnen ondersteunen en het bereik te vergroten, heeft het Kenniscentrum Kind en Scheiding aan het Lectoraat Jeugdhulp in Transformatie van De Haagse Hogeschool gevraagd om onderzoek te doen naar de meerwaarde van het kenniscentrum zoals ouders en professionals dat beleven.

In dit onderzoek zijn vragenlijsten uitgezet onder ouders en professionals die in contact zijn geweest met het kenniscentrum en daarnaast zijn verdiepende interviews met professionals gehouden. We maken onderscheid tussen twee typen professionals: professionals die een advies- of informatievraag aan het kenniscentrum hebben gesteld (professionals met een vraag) en professionals die interventie- of hulpaanbod hebben waar het kenniscentrum naar verwijst (aanbieders). In totaal hebben zestien ouders, tien professionals met een vraag en 22 aanbieders de vragenlijst ingevuld. Door meerkeuzevragen en schaalvragen, aangevuld met enkele open vragen, hebben zij hun ervaringen met het kenniscentrum gedeeld. Vervolgens zijn twaalf professionals geïnterviewd door studenten van De Haagse Hogeschool, waarin zij nader toelichting hebben gegeven op hun ervaringen met het kenniscentrum en advies hebben gegeven voor de ontwikkeling van het kenniscentrum. Door het integreren van een beschrijvende kwantitatieve analyse van de vragenlijsten en een thematische analyse van de interviews, beschrijven de resultaten het bereik van het kenniscentrum en de meerwaarde ervan voor gezinnen en professionals.

Resultaten

De meerwaarde van het Kenniscentrum Kind en Scheiding voor gezinnen is besproken door ouders en professionals. *Ouders* die de vragenlijst hebben ingevuld zaten in verschillende fases van de scheiding, maar bijna allemaal gaven zij aan dat hun scheiding erg complex is. Zij zijn over het algemeen zeer tevreden over hun contact met het kenniscentrum. Zij geven het gemiddeld een 8. Dit dankt het kenniscentrum zowel aan de vriendelijke en bekwame medewerkers als aan de mate waarin ouders zich geholpen voelden. Ouders gaven enkele adviezen voor het verbreden van de ondersteuning, bijvoorbeeld door wachtlijstondersteuning en hulp bij huisvestingsproblemen. In de interviews met *professionals* is ook stilgestaan bij de meerwaarde van het kenniscentrum voor gezinnen. Zij noemen het kenniscentrum een 'wegwijzer' voor gezinnen: een centraal punt voor informatie en advies, waarbij het belang van het kind centraal staat. Het kenniscentrum is volgens professionals laagdrempelig voor gezinnen en door het brede netwerk van het kenniscentrum kan er altijd passende hulp gevonden worden. Ook de professionals zijn te spreken over zowel de inhoudelijke als interpersoonlijke bekwaamheid van de medewerkers van het kenniscentrum. Professionals adviseerden onder andere om lotgenotencontact te faciliteren en het ondersteuningsaanbod te verbreden, bijvoorbeeld met aanbod voor mensen met een verstandelijke beperking of GGZ-problematiek.

In de vragenlijsten en interviews is op verschillende manieren stilgestaan bij de meerwaarde van het kenniscentrum voor professionals. *Professionals met een vraag* waren, net als ouders, zeer tevreden over hun contact met het kenniscentrum. Zij gaven het kenniscentrum gemiddeld een 8,6, gebaseerd op de ondersteuning en het advies die zij ontvingen. In de interviews kwam naar voren dat professionals het prettig vinden om de expertise van het kenniscentrum in te schakelen en dat het kenniscentrum hen op adequate wijze bij casuïstiek kan ondersteunen. Zeker omdat het ingewikkelde en klachtgevoelige casussen kunnen zijn. Voor *aanbieders* geldt ook dat zij vooral tevreden zijn over hun samenwerking met het kenniscentrum. Zij zijn gevraagd naar de wijze waarop en de kwaliteit van de verwijzingen van ouders en/of kinderen vanuit het kenniscentrum. De aanbieders waarderen de onafhankelijke doorverwijzingen en de matching die het kenniscentrum hierin doet. Enkele professionals benoemen dat sommige doorverwijzingen toch niet passend bleken, bijvoorbeeld omdat ouders geen goed beeld hadden van de kosten van het aanbod. Als advies gaven zij dat medewerkers van het kenniscentrum een helder overzicht hebben van al het aanbod in de regio, zodat zij ouders passend kunnen adviseren en verwijzen.

Naast de specifieke meerwaarde van het kenniscentrum voor aanbieders en professionals met een vraag, is in de

interviews met professionals ook breder gesproken over de rol van het kenniscentrum. Ten eerste de waren de professionals zeer te spreken over de rol die het kenniscentrum speelt in de *verbinding en professionalisering* van professionals en organisaties. Door te netwerken kunnen professionals van elkaar leren en ook het beleid verder brengen. Daarnaast wordt de kwaliteit en praktijkgerichtheid van het cursusaanbod gewaardeerd. Als adviezen geven de professionals het organiseren van laagdrempelige casusbesprekingen en het geven van voorlichting aan studenten die later met gezinnen in scheiding gaan werken. Daarnaast is in de vragenlijst aan professionals gevraagd of zij voor mei 2017 al in de regio met gezinnen in scheiding werkten, om hen te vragen naar de *verandering met de komst van het kenniscentrum*. De professionals met een vraag gaven aan dat toegang tot informatie en advies, interventies voor gezinnen en training voor professionals verbeterd is. Bij de aanbieders gaf ongeveer twee derde aan dat verwijzingen beter zijn geworden met de komst van het kenniscentrum. Een derde zag hier geen verbetering in, bijvoorbeeld omdat ouders via de rechtbank verwezen worden, hetgeen niet veranderd is met de komst van het kenniscentrum.

Zowel in de vragenlijsten als de interviews is aandacht besteed aan verschillende aspecten van het bereik van het kenniscentrum. Bij het *contact opnemen* met het kenniscentrum maakt driekwart van de ouders en professionals gebruik van email en telefoon. In bijna 9 op de 10 gevallen reageert het kenniscentrum binnen een dag op ouders en professionals. Zij zijn daarom ook zeer tevreden over de snelheid van het contact. Aan professionals is daarnaast gevraagd welke *doelgroepen* hun weg goed en minder goed naar het kenniscentrum weten te vinden. Ouders en professionals weten hun weg volgens de deelnemers het beste te vinden naar het kenniscentrum, maar kinderen en specifieke groepen ouders nog niet. Bij deze laatste groep kan gedacht worden aan zorgmijdende ouders en ouders met een andere culturele achtergrond. Om deze doelgroepen beter te bereiken, adviseren de professionals onder andere om de bekendheid van het kenniscentrum te vergroten bij organisaties die ouders en kinderen kunnen doorverwijzen, om speciale activiteiten voor kinderen te organiseren, om de website meer visueel te maken, en om duidelijk te maken dat het kenniscentrum geen jeugdhulporganisatie is. Tenslotte is met professionals in de interviews gesproken over de *communicatie* van het kenniscentrum. De website is volgens hen mooi vormgegeven en het kenniscentrum verstuurt laagdrempelige en diverse berichten via hun nieuwsbrief en social media. Professionals adviseren om de website van meer informatie te voorzien en nog meer uitnodigend te maken met foto's en video's. Daarnaast kunnen berichten op social media nog meer interactief worden en zou een aparte nieuwsbrief voor ouders een verbetering zijn.

Conclusie

Op basis van de bevindingen in dit onderzoek kan geconcludeerd worden dat zowel ouders als professionals een meerwaarde zien in de ondersteuning en diensten van het kenniscentrum. Door de inhoudelijke expertise die in het kenniscentrum aanwezig is, kunnen ouders en professionals op een laagdrempelige manier informatie en advies inwinnen. Daarnaast vervult het kenniscentrum een belangrijke rol in het verwijzen van gezinnen naar aanvullende hulp en ondersteuning en in het samenbrengen en opleiden van professionals die zich met scheidingsproblematiek bezighouden. Daarmee lijkt het doel van het bundelen van kennis en expertise behaald. De belangrijkste aanbeveling van dit onderzoek is daarom ook dat het kenniscentrum door kan gaan met wat het doet en waar het voor staat.

Ondanks dit positieve beeld is er ruimte voor verbetering. Ten eerste zou het kenniscentrum haar bereik kunnen vergroten onder kinderen, specifieke groepen ouders en het netwerk rondom gezinnen. Dit kan door het vergroten van de bekendheid van het kenniscentrum bij organisaties die gezinnen kunnen doorverwijzen en door zelf fysiek en online naar mensen toe te gaan. Ten tweede is er mogelijk ruimte om het ondersteuningsaanbod voor ouders, kinderen en professionals te verbreden, bijvoorbeeld door het organiseren van lotgenotencontact en voorlichting. Tenslotte kan er extra aandacht komen voor het goed informeren van ouders en kinderen over het aanbod (inhoud en kosten).

Tot slot zijn er enkele kanttekeningen bij dit onderzoek. Ten eerste zijn de deelnemers aan het onderzoek mogelijk niet representatief voor alle mensen die contact opnemen met het kenniscentrum. Gezien de positieve resultaten zou het kunnen dat met name mensen die uitgesproken positief waren over het kenniscentrum deelnamen aan het onderzoek. Daarnaast konden deelnemers hun antwoorden op de vragenlijst beperkt toelichten, waardoor soms een verklaring ontbreekt. Tenslotte: dit onderzoek is een momentopname en geeft geen beeld van de impact van de dienstverlening van het kenniscentrum op langere termijn.

1 Aanleiding



Elk jaar krijgen ruim zeventigduizend thuiswonende jeugdigen te maken met de scheiding van hun ouders.[1,2] Dit kan een formele echtscheiding zijn of het verbreken van een samenlevingsrelatie. Een scheiding brengt veel veranderingen en emoties met zich mee voor kinderen. Op zowel korte als lange termijn hebben kinderen van gescheiden ouders een verhoogd risico op het ontwikkelen van verschillende problemen, zoals emotionele problemen, gedragsproblemen, een lager zelfbeeld, sociale problemen en slechtere schoolprestaties.[3,4,5] Bij ongeveer 80% van de kinderen zijn deze problemen binnen twee jaar afgenomen, maar bij 20% kunnen deze (ernstige) gevolgen voor langere tijd spelen. Met name scheidingen waarbij ouders veel conflicten hebben, kunnen ernstige gevolgen hebben voor kinderen.[2,4] Onderzoek laat zien dat het aantal conflictueuze scheidingen in Nederland toeneemt.[6] Met de juiste hulp kan een conflictueuze scheiding voorkomen worden of de hoogte van het conflict verminderen en kunnen ook de gevolgen van een scheiding verminderen.[2,7]

In de regio Haaglanden zijn er veel verschillende organisaties die hulp bij scheiding bieden. Door deze versnippering kunnen kinderen, ouders en professionals moeilijk de juiste kennis en informatie vinden. Om betrokkenen bij een scheiding beter te ondersteunen en bestaande kennis en expertise te bundelen, heeft Jeugdformaat in 2017 het Kenniscentrum Kind en Scheiding (hierna: kenniscentrum) opgericht. In het kenniscentrum werken medewerkers van Jeugdformaat preventie samen met onder andere mediators/scheidingsspecialisten, advocaten, stiefcoaches, scheidingscoaches, psychologen/therapeuten, Villa Pinedo en TNO. Zij werken aan één doel: ouders en hun kinderen in onzekere tijden van scheiding in hun eigen kracht zetten.

Het kenniscentrum werkt aan deze doelstelling door informatie en advies te geven en indien nodig mensen door te verwijzen naar aanvullende hulp. De website van het kenniscentrum bevat uiteenlopende informatie over scheiden, specifiek gericht op ouders, kinderen, het netwerk rondom een gezin en professionals. Daarnaast kunnen vragen gesteld worden aan de medewerkers van het kenniscentrum via e-mail, de telefoon, WhatsApp en tijdens de (digitale) inloopspreekuren. Veelvoorkomende vragen zijn bijvoorbeeld hoe ouders hun kinderen kunnen vertellen dat ze gaan scheiden, hoe ouders een ouderschapsplan kunnen opstellen en hoe professionals zich kunnen positioneren in scheidingscasuïstiek. Naast het geven van informatie en advies, kan het kenniscentrum mensen doorverwijzen naar passend hulp- en trainingsaanbod in de regio. Dit kan therapie, coaching of specifiek op scheiding gerichte interventies zijn, zoals Stoere Schildpadden en Dappere Dino's voor kinderen en ScheidingsATLAS, New Beginnings en Ouderschap Blijft voor ouders. Deels is dit vrij-toegankelijk aanbod en deels is het aanbod waarbij een indicatie nodig is. Het kenniscentrum coördineert ook een deel van de trainingen in de regio, om zo tot een sluitend aanbod te komen. Daarnaast kan het kenniscentrum ouders doorverwijzen naar mediators en advocaten, die ouders kunnen begeleiden in het scheidingsproces. Tot slot biedt het kenniscentrum basis- en verdiepingsmodules aan voor professionals die met gescheiden ouders werken en geven zij voorlichting en trainingen op locatie.

Het kenniscentrum groeit sinds de oprichting in 2017 consequent. In 2020 heeft het in totaal 1.969 contactenmomenten gehad, dit is een toename van 36% ten opzichte van 2019 en een verdrievoudiging ten opzichte van 2018. De meeste vragen zijn telefonisch en per mail gesteld, door met name ouders en professionals. Deze cijfers zeggen echter niets over hoe de hulp van het kenniscentrum ervaren wordt. Zijn ouders, kinderen en professionals goed geholpen door het kenniscentrum? Weten zij het kenniscentrum te vinden? Heeft het bundelen van het informatie- en trainingsaanbod in het kenniscentrum voor minder versnippering gezorgd? Om deze vragen te beantwoorden heeft het kenniscentrum het lectoraat Jeugdhulp in Transformatie van De Haagse Hogeschool gevraagd onderzoek te doen naar de toegevoegde waarde van het Kenniscentrum Kind en Scheiding.

[1] 3 op 10 vijftienjarigen wonen niet met beide ouders – Centraal Bureau voor de Statistiek
[2] Richtlijn Scheiding en problemen van jeugdigen – Van der Valk et al., 2020
[3] Children of Divorce in the 1990s: An Update of the Amato and Keith (1991) Meta- Analysis – Amato, 2001
[4] Consequences of Parental Divorce for Child Development – Kim, 2011
[5] Parental Divorce and Children's Adjustment – Lansford, 2009
[6] Evaluatie ouderschapsplan: Een eerste verkenning – Ter Voert & Geurts, 2013
[7] Complexe scheidingen: onderzoeksrapport – Garage2020

2 Het onderzoek



De hoofdvraag in dit onderzoek is 'Wat is de toegevoegde waarde van het Kenniscentrum Kind en Scheiding voor gezinnen en professionals?'

Hierbij stonden twee vragen centraal:

1. Hoe evalueren ouders en professionals die te maken krijgen met het kenniscentrum de activiteiten van het kenniscentrum?
2. Welke ouders en kinderen worden volgens professionals nog onvoldoende bereikt door het kenniscentrum en hoe kunnen zij wel bereikt worden?

Met de kennis uit dit onderzoek kan het kenniscentrum zijn werkwijze verbeteren, het informatie- en trainingsaanbod waar nodig aanscherpen en inzetten op het bereiken van doelgroepen die momenteel nog niet bereikt worden.

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, zijn vragenlijsten uitgezet onder ouders en professionals die in contact zijn geweest met het kenniscentrum. Daarnaast zijn verdiepende interviews met professionals gehouden. In dit onderzoek maken we onderscheid tussen twee type professionals: professionals die een advies- of informatievraag aan het kenniscentrum hebben gesteld en professionals die interventie- of hulpaanbod hebben waar het kenniscentrum naar verwijst. Deze professionals zullen respectievelijk 'professionals met een vraag' en 'aanbieders' genoemd worden. Wanneer we over beide groepen spreken, gebruiken we 'professionals'.

2.1 Vragenlijsten

De deelnemers aan het vragenlijstonderzoek zijn geworven in de maanden september en oktober van 2020. Tijdens alle contactmomenten met ouders en professionals hebben medewerkers van het kenniscentrum gevraagd of zij wilden deelnemen aan het onderzoek. Als zij hiermee instemden, werden hun contactgegevens met de onderzoekers gedeeld. De onderzoekers stuurden hen vervolgens de digitale vragenlijst toe. Daarnaast is de vragenlijst gestuurd naar een aantal vaste aanbieders waar het kenniscentrum mee samenwerkt.

Voor ouders, professionals met een vraag en aanbieders zijn aparte vragenlijsten opgesteld in Microsoft Forms, waarmee zij hun ervaringen met het kenniscentrum konden delen (zie Bijlage I voor de volledige vragenlijsten). Waar relevant is er overlap tussen de vragenlijsten. De vragenlijsten bestonden met name uit meerkeuze- en schaalvragen, aangevuld met enkele open vragen. Aan ouders is gevraagd hoe zij in contact zijn gekomen met het kenniscentrum, welke vragen ze hebben gesteld aan het kenniscentrum, en hoe tevreden ze zijn met verschillende aspecten van het contact met het kenniscentrum. Daarnaast is hen gevraagd naar hun achtergrondgegevens en naar de scheidingsituatie waarin zij verkeren.

Aan professionals met een vraag zijn vergelijkbare vragen gesteld als aan de ouders: hoe zijn ze in contact gekomen met het kenniscentrum, waarover ging hun vraag, en hoe tevreden zijn ze over het contact met het kenniscentrum? Daarnaast is hen gevraagd naar de scheidingsituatie van het gezin waar zij een vraag over hadden, welke groepen wel en niet hun weg vinden naar het kenniscentrum en hun eigen achtergrondgegevens. Tenslotte is aan professionals die ook voor mei 2017 in de regio met gescheiden gezinnen werkten, gevraagd wat er veranderd is met de komst van het kenniscentrum.

Aan aanbieders is tenslotte gevraagd hoe zij contact hebben met het kenniscentrum, welk aanbod ze hebben, hoe tevreden ze zijn met de verwijzingen die ze krijgen van het kenniscentrum, welke groepen wel en niet hun weg vinden naar het kenniscentrum en hun eigen achtergrondgegevens. Ook bij deze groep is gevraagd welke aanbieders al voor mei 2017 in de regio werkten met gescheiden gezinnen en wat er met de komst van het kenniscentrum is veranderd.

De vragenlijsten konden vanuit Forms gedownload worden naar Excel. Door het berekenen van gemiddelden en frequenties zijn de vragenlijsten op een beschrijvende wijze geanalyseerd.

2.2 Interviews

In de vragenlijst is aan de professionals gevraagd om hun telefoonnummer achter te laten als zij hun antwoorden nader wilden toelichten. Deze professionals zijn door tweedejaars studenten Social Work van De Haagse Hogeschool benaderd voor verdiepende interviews (zie Bijlage II voor de interviewleidraden). De studenten hebben in de maanden november en december van 2020 deze interviews gehouden in het kader van het vak HBO skills.

Met beide groepen is gesproken over hun perceptie van de meerwaarde van het kenniscentrum voor ouders, kinderen, hun netwerk en professionals, zowel op het gebied van informatie en advies als op het gebied van het doorverwijzen naar hulp. Ook is hen gevraagd naar verbeteringen die het kenniscentrum kan doorvoeren in haar dienstverlening en hoe zij nog meer gezinnen en professionals kan bereiken. Daarnaast zijn per groep enkele

specifieke vragen gesteld. Met professionals met een vraag is in beeld gebracht wat hun vraag aan het kenniscentrum was en hoe zij de hulp van het kenniscentrum hierbij hebben ervaren. Aan aanbieders is gevraagd naar hun ervaringen met de samenwerking met het kenniscentrum en de rol die het kenniscentrum vervult met betrekking tot hun aanbod.

De studenten hebben de interviews opgenomen en verbatim uitgewerkt in Word. Vervolgens hebben de onderzoekers deze transcripten kwalitatief geanalyseerd door reflectieve thematische analyse, door het extraheren van de antwoorden op de deelvragen en deze over de deelnemers heen te vergelijken.[8]

2.3 Deelnemers

In totaal hebben 48 mensen een vragenlijst ingevuld: zestien ouders, tien professionals met een vraag, en 22 aanbieders. De helft van de ouders is vrouw en de andere helft man. Onder de ouders waren er dertien hoog opgeleid (HBO of WO) en dertien woonachtig in de regio Haaglanden. De gemiddelde leeftijd van ouders was 42, met een range van 30-55. Tien ouders hadden een hoog inkomen (meer dan 45.000 euro per jaar) en zouden daardoor niet in aanmerking komen voor een toevoeging wanneer een advocaat of mediator ingeschakeld wordt. De professionals met een vraag waren alle tien jeugdhulpverleners en acht van hen waren vrouw. Twee van hen waren werkzaam bij dezelfde organisatie. Onder de 22 aanbieders die de vragenlijst hebben ingevuld waren veertien hulpverleners voor kinderen en/of ouders, drie juridische professionals en vijf bestuurders van organisaties of samenwerkings-verbanden. Twintig van hen waren vrouw. De aanbieders vertegenwoordigen 17 verschillende organisaties. De 32 professionals van beide groepen hadden samen een gemiddelde leeftijd van 45 jaar (range 27-63) en hadden gemiddeld 6,5 jaar ervaring in hun huidige functie.

Van de 32 professionals die de vragenlijst hebben ingevuld, hebben zestien aangegeven dat zij benaderd mochten worden voor aanvullende vragen. Twaalf van hen zijn uiteindelijk door de studenten geïnterviewd. Dit betroffen drie professionals met een vraag, waarvan twee vrouwen en één man, die werkzaam waren als raadsonderzoeker, schoolmaatschappelijk werker en gezinscoach. Daarnaast zijn negen aanbieders geïnterviewd, waarvan acht vrouwen. Zeven van hen waren werkzaam in de hulpverlening, maar er zijn ook een mediator en een bestuurder geïnterviewd.



[8] Reflecting on reflexive thematic analysis – Braun & Clarke, 2019

3 Resultaten



De resultaten van het vragenlijstonderzoek en de interviews bespreken we hieronder geïntegreerd. Eerst bespreken we de meerwaarde van het kenniscentrum voor gezinnen, gevolgd door de meerwaarde van het kenniscentrum voor professionals en tot slot het bereik van het kenniscentrum. In elk onderdeel komen zowel succesfactoren als aanknopingspunten voor verbetering aan bod.

3.1 Meerwaarde van het kenniscentrum voor gezinnen

Zestien ouders hebben hun ervaringen met het kenniscentrum gedeeld door het invullen van de vragenlijst. Daarnaast is in de interviews met professionals gesproken over de meerwaarde van het kenniscentrum voor gezinnen en hun netwerk. Hieronder zal eerst de visie van ouders en daarna die van de professionals besproken worden.

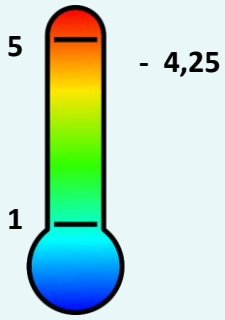
Visie van ouders

De ouders bevonden zich in verschillende fases van de scheiding toen zij contact opnamen met het kenniscentrum. De helft van de ouders was al gescheiden, vijf bevonden zich nog in de fase voorafgaand aan de scheiding en drie zaten middenin de scheiding. De ouders ervoeren hun scheidingsproces gemiddeld als zeer complex, met een score van 4,25 op een schaal van 1 tot 5 (figuur 1). In alle gezinnen waren kinderen aanwezig, van baby's tot jongvolwassenen.

Aan ouders is gevraagd naar de reden dat zij contact hebben opgenomen met het kenniscentrum (zie figuur 2). De antwoorden van ouders liepen erg uiteen, maar het meest genoemd zijn bemiddeling en mediation, omgangsregeling en ouderschapsplan, en zorgen over hun kinderen.

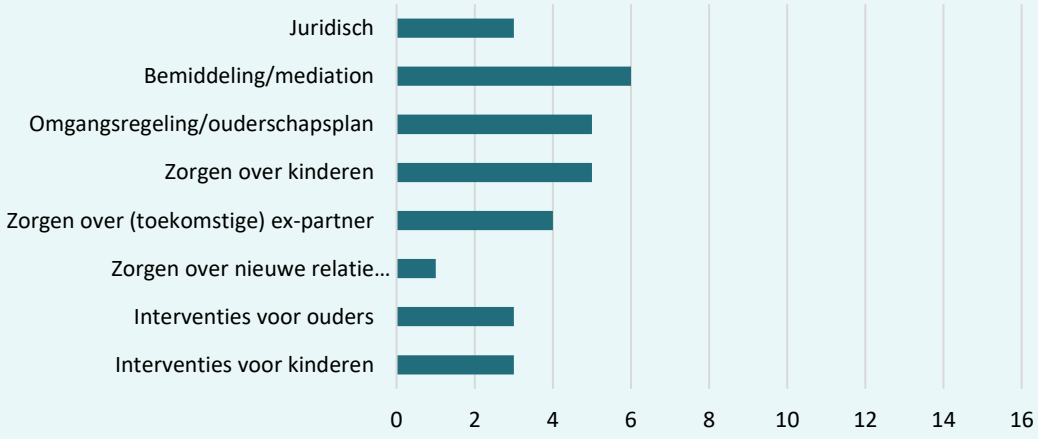
Figuur 1

Gemiddelde ervaren complexiteit van de (aanstaande) scheiding door ouders (*n* = 16)



Figuur 2

Aantal ouders dat met een bepaalde reden contact heeft opgenomen met het kenniscentrum (*n* = 16)



Figuur 3

Gemiddelde tevredenheidsbeoordelingen van ouders met het kenniscentrum (*n* = 16)



Ouders is gevraagd hun ervaringen met het kenniscentrum te beoordelen (figuur 3). Zij zijn zeer tevreden over hun contact met het kenniscentrum, blijkend uit een gemiddeld rapportcijfer van 8. Ouders zijn zeer tevreden met de antwoorden op hun vragen (4,3 sterren) en tevreden over de mate waarin zij nieuw advies hebben gekregen (3,6 sterren). Daarnaast zijn zij tevreden over de mate waarin zij geholpen zijn (3,8 sterren) en is het zeer waarschijnlijk dat zij het kenniscentrum aanraden aan anderen (4,5 sterren).

Tenslotte is ouders gevraagd hoe zij het contact met de medewerker van het kenniscentrum hebben ervaren. Hierin is gevraagd naar de klantvriendelijkheid en de expertise van de medewerker. Zoals uit figuur 4 hieronder blijkt, waren zij hier in bijna alle gevallen (zeer) tevreden over.

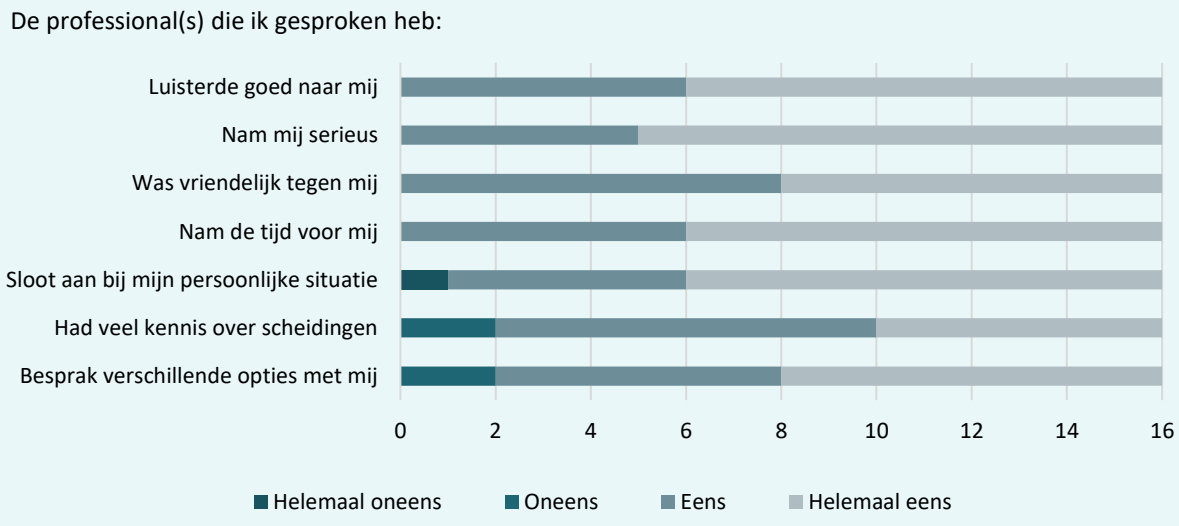
In de toelichting op hun rapportcijfer benoemen ouders dat de medewerkers van het kenniscentrum professioneel en vriendelijk overkomen, verstand hebben van hun vak en advies geven waar ze mee aan de slag kunnen. Enkele aanbevelingen die ouders noemen zijn:

- contact houden met ouders als zij op de wachtlijst staan,
- mannelijke professionals aannemen en
- ondersteuning kunnen bieden bij huisvestingsproblemen.

Eén ouder benoemde een negatieve ervaring, namelijk dat het kenniscentrum de termijn van partneralimentatie in zijn situatie verkeerd hanteerde, waardoor hij niet verder geholpen is door het kenniscentrum.

Figuur 4

Tevredenheidscores ouders over het contact met de medewerker van het kenniscentrum (*n* = 16)



Visie van professionals

In de interviews is met twaalf professionals gesproken over het belang van het kenniscentrum voor gezinnen. Volgens de professionals is het belangrijk dat er aandacht is voor het positief scheiden van ouders, gezien het grote aantal scheidingen en de toenemende aandacht voor (de gevolgen van) complexe scheidingen. Ouders zitten in een moeilijke situatie, voelen zich alleen en kunnen zich schamen. In een kwetsbare periode moeten zij van alles regelen, maar zien soms door de bomen het bos niet. Het kenniscentrum fungeert volgens de professionals als 'wegwijzer': een centraal punt voor informatie en advies over alles wat er bij een scheiding komt kijken, waarbij wat het beste is voor het kind centraal staat. Door het bundelen van kennis en expertise uit verschillende disciplines, biedt het kenniscentrum volgens de geïnterviewden preventie en ondersteuning op maat. Bovendien is het prettig dat het kenniscentrum regiobreed opereert, waardoor er een duidelijke lijn is in de hulpverlening bij scheiding, in zowel het vrijwillige als gedwongen kader.

Ouders en kinderen hebben zelf de regie op hoe zij ondersteuning van het kenniscentrum ontvangen. Veel geïnterviewden noemen het woord 'laagdrempelig'. Ouders kunnen zelf op de website van het kenniscentrum terecht, maar kunnen hun vragen ook telefonisch of tijdens het inloopspreekuur aan professionals van het kenniscentrum stellen. De professionals van het kenniscentrum kijken volgens de geïnterviewden breed naar de hulpvraag van ouders en kinderen. Zij bieden een luisterend oor, geven informatie en advies over juridische en praktische zaken (bv. hoe een ouderschapsplan op te stellen), en ondersteunen ouders en kinderen op emotioneel vlak en met het leren van nieuwe vaardigheden. Daarnaast kan het kenniscentrum, indien gewenst, ouders en kinderen doorverwijzen naar interventies en ander aanbod. De professionals zijn zeer te spreken over het brede netwerk van het kenniscentrum. Hierdoor is er een gevarieerd aanbod en kan er bijna altijd een match gevonden worden. Voor ouders is het prettig dat het kenniscentrum onafhankelijk doorverwijst en de tijd neemt om de verschillen uit te leggen tussen verschillend typen aanbod. Hierdoor kunnen zij kiezen wat het beste bij hen of hun kind past. Een professional geeft zelfs aan dat het niet het aanbod is, maar de professionals van het kenniscentrum zelf die het verschil maken voor ouders, door bij hen aan te sluiten en naar hen te luisteren.

De geïnterviewden noemen een aantal aandachtspunten. Zo geven meerdere professionals aan dat het voor zowel ouders als kinderen prettig is om contact te hebben met mensen die hetzelfde meemaken. Dit zou volgens deze professionals voldoende in het aanbod van het kenniscentrum aanwezig moeten zijn. Bovendien dient er aandacht te zijn voor hoe spannend interventies voor kinderen zijn. Ouders zouden hierdoor wel eens 'nee' kunnen zeggen tegen hulp, ondanks de meerwaarde van begeleiding. Daarnaast stelt een professional dat ouders soms verwachten dat ze hulp krijgen van het kenniscentrum. Het is dus belangrijk om duidelijk te maken dat ze soms doorverwezen worden naar andere hulpaanbieders. Daarbij is het voor ouders belangrijk om te weten wat ze vergoed krijgen. Tenslotte vraagt een professional zich af of het aanhoren van ouders voldoende hulp biedt. Deze persoon raadt het kenniscentrum aan om ouders later nog eens terug te bellen om te kijken of het nog meer voor hen kan betekenen.

De meeste professionals zijn tevreden over het aanbod en de informatievoorziening aan ouders en kinderen, maar op sommige punten kan dit nog verbreed worden. Zo vragen zij zich af of het aanbod voldoende toegankelijk is voor mensen met een licht verstandelijke beperking en mensen met GGZ-problematiek. Mogelijk kan er (intensiever) samengewerkt worden met GGZ-instellingen, om aanbod te creëren waarbij deze problematiek geen contra-indicatie is. Daarnaast vroeg een professional zich af of er een financieel planner beschikbaar is voor financiële vragen. Tenslotte zou het kenniscentrum kinderen en jongeren nog beter kunnen ondersteunen door inloopspreekuren voor hen te organiseren. Mogelijk kan dit samen met Villa Pinedo gedaan worden volgens een professional.

3.2 Meerwaarde van het kenniscentrum voor professionals

In de vragenlijsten en interviews is op verschillende manieren stilgestaan bij de meerwaarde van het kenniscentrum voor professionals die met gezinnen in scheiding werken of hier in hun werk op een andere manier mee te maken krijgen. Eerst zal stilgestaan worden bij de meerwaarde voor professionals die een informatie- of adviesvraag aan het kenniscentrum kunnen stellen, om vervolgens de meerwaarde voor aanbieders van hulp en interventies te bespreken. Daarna zetten we uiteen hoe professionals de bijdrage ervaren van het kenniscentrum aan het tot stand brengen van verbindingen tussen professionals en de professionalisering rond hulp en ondersteuning aan gezinnen die met een scheiding te maken hebben. Tenslotte brengen we de veranderingen in beeld die professionals hebben ervaren met de komst van het kenniscentrum in mei 2017.

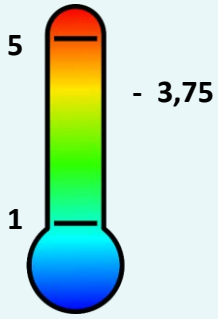
Professionals met een vraag

In het onderzoek hebben tien professionals met een vraag hun ervaringen met het kenniscentrum gedeeld door de vragenlijst en drie van hen zijn geïnterviewd. We bespreken achtereenvolgens de bevindingen hieruit.

In de vragenlijst hebben zes professionals aangegeven dat zij contact opnamen met het kenniscentrum met vragen rondom interventieaanbod. Verder hebben zij vragen gesteld over het ondersteunen van gezinnen bij hun persoonlijke situatie, over juridisch aspecten, en over de mogelijkheid om experts van het kenniscentrum uit te nodig voor een casus of in een organisatie. Acht professionals hadden een vraag omtrent een specifiek gezin. In al deze gezinnen waren kinderen aanwezig, van baby's tot jongvolwassenen. De professionals kwamen in een latere fase van de scheiding bij het kenniscentrum dan de ouders: bij zeven van de acht gezinnen was de scheiding gaande of al afgerond. De professionals ervoeren het scheidingsproces van deze gezinnen als redelijk complex, met een score van 3,75 op een schaal van 1 tot 5 (figuur 5). Dit is iets lager dan wat ouders rapporteerden.

Figuur 5

Gemiddelde ervaren complexiteit van de (aanstaande) scheiding door professionals met een vraag (*n* = 10)



De professionals zijn positief over de informatie en het advies van het kenniscentrum (figuur 6). Professionals zijn zeer tevreden met de antwoorden op hun vragen (4,6 sterren) en tevreden over de mate waarin zij nieuw advies hebben gekregen (3,6 sterren). Daarnaast zijn zij zeer tevreden over de mate waarin zij geholpen zijn (4 sterren) en is het zeer waarschijnlijk is dat zij het kenniscentrum aanraden aan anderen (4,7 sterren). Dit alles leidt ertoe dat zij het kenniscentrum een gemiddeld rapportcijfer geven van 8,6.

Figuur 6

Gemiddelde tevredenheidsbeoordelingen van professionals met een vraag met het kenniscentrum (*n* = 10)



In de toelichting op hun rapportcijfer benoemden professionals de professionele benadering van de medewerkers van het kenniscentrum en hun vermogen om een goede analyse te maken van de situatie. Een professional gaf aan: “Er wordt zonder oordeel goed meegedacht. Soms schrijf ik letterlijk de tekst op die genoemd wordt om te voorkomen dat ik in een valkuil stap.” Eén professional benoemde als verbeterpunt dat je in sommige situaties direct een antwoord nodig hebt in plaats van binnen twee dagen.

Drie professionals met een vraag zijn geïnterviewd om toelichting te geven op hun antwoorden in de vragenlijst. Zij hadden uiteenlopende vragen aan het kenniscentrum gesteld. De eerste professional belde zodat een meisje uit een gescheiden gezin met een medewerker van het kenniscentrum kon praten. De tweede professional vroeg of een medewerker van het kenniscentrum met ouders in gesprek kon gaan om hen te begeleiden naar hulpverlening. De laatste professional had zelf een vraag hoe ze een gesprek met twee gescheiden ouders kon voeren. Alle drie de professionals waren tevreden over hun contact met het kenniscentrum. De medewerkers van het kenniscentrum zijn volgens hen toegankelijk, reageren adequaat en koppelen terug. De professionals zijn blij met de specifieke expertise die zij bezitten en vinden het prettig dat een onafhankelijk iemand vanaf een afstand met ze meekijkt, zeker omdat het vaak klachtgevoelige casussen zijn. Een professional is zelf zo tevreden dat ze aangeeft het meer mensen te gunnen om op deze manier een beroep op het kenniscentrum te doen, omdat ze echt baat heeft gehad bij het sparren.

Ook de negen aanbieders hebben in hun interview gereflecteerd op de meerwaarde van het inwinnen van informatie en advies bij het kenniscentrum door collega-professionals. Zij geven aan dat het kenniscentrum als plek dient om expertise en kennis op te halen. Breder georiënteerde organisaties, zoals scholen, wijkteams en schoolmaatschappelijk werk, kunnen specialistische informatie ophalen bij het kenniscentrum. Ze kunnen bellen om informatie op te vragen over scheiding in het algemeen of over het aanwezige aanbod, en kunnen ouders naar het kenniscentrum doorverwijzen. Ook kunnen ze advies vragen in een casus of het kenniscentrum uitnodigen voor een gesprek met cliënten. Zij vinden het goed dat het kenniscentrum professionals ondersteunt in hoe ze kunnen omgaan met de problematiek in een casus.

Aanbieders

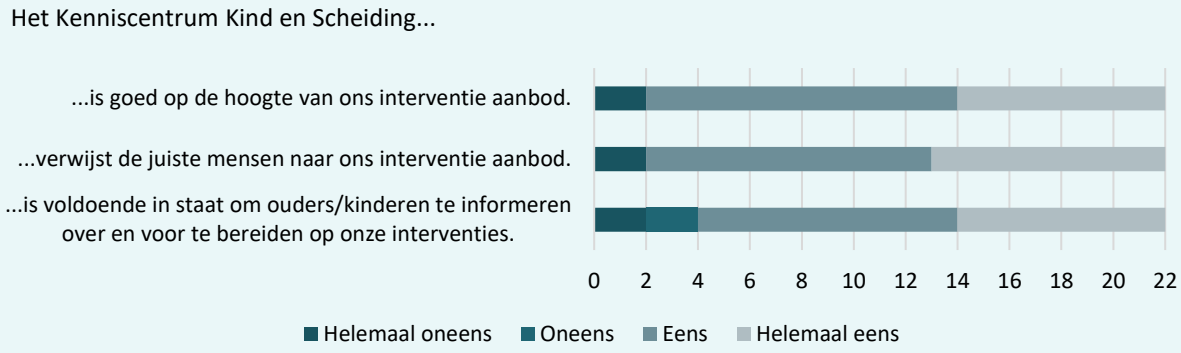
In het onderzoek zijn 22 aanbieders gevraagd naar hun ervaringen met het kenniscentrum door de vragenlijst en negen van hen zijn geïnterviewd. Van de 22 aanbieders die de vragenlijst hebben ingevuld, hadden zeventien aanbod voor ouders en veertien voor kinderen. Het aanbod voor ouders bestond met name uit coaching of therapie (n = 8) en ondersteuning door advocaten of mediators (n = 6). Door vijf professionals met aanbod voor ouders werden specifieke interventies zijn genoemd, zoals Ouderschap Blijft, Kinderen uit de knel, KIES, de SCHIP-aanpak, New Beginnings en Scheidingsatlas. Verder noemden vijf aanbieders overige interventies voor ouders, namelijk rouwverwerking, het vadercafé, Face 2 Face workshop (Villa Pinedo) en opvoedondersteuning. Het aanbod voor kinderen bestond voornamelijk uit coaching of therapie (n = 8) en vrij-toegankelijke groepsinterventies (n = 5). Verder noemden vier aanbieders overig aanbod voor kinderen, namelijk een buddy, het mattenspel, de kindbehartiger en de bijzondere curator.

De aanbieders is gevraagd hoe tevreden ze zijn over de verwijzingen die zij krijgen van het kenniscentrum (figuur 7). Hen is gevraagd naar hoe goed het kenniscentrum op de hoogte is van hun aanbod, of ze de juiste mensen doorverwezen krijgen en of deze mensen goed voorbereid zijn op het aanbod. Het grootste deel van de aanbieders is hier tevreden of zeer tevreden over, maar twee deelnemers zijn hier zeer ontevreden over. In de vragenlijst konden zij geen toelichting geven, waardoor niet bekend is waarom zij ontevreden zijn.

In de interviews is dieper ingegaan op de ervaringen van negen aanbieders, om het beeld uit de vragenlijst aan te scherpen. Alle negen geïnterviewde aanbieders zijn tevreden over de samenwerking met het kenniscentrum. Het kenniscentrum communiceert snel, duidelijk en open. Professionals ervaren korte lijnen en er heerst een vriendelijke en veilige sfeer. Professionals complimenteren het kenniscentrum voor hun harde werk en hun wil om te blijven ontwikkelen, zoals ook dit onderzoek volgens hen laat zien. Ook wordt benoemd dat de subsidie vanuit de gemeente een prettige bijdrage is aan het kenniscentrum.

Figuur 7

Tevredenheidsscores aanbieders over de verwijzingen vanuit het kenniscentrum (*n* = 22)



De samenwerking tussen het kenniscentrum en de aanbieders bestaat voornamelijk uit het verwijzen van ouders en/of kinderen naar hun interventieaanbod. Het is voor professionals prettig dat het Kenniscentrum dit doet. Bovendien kan het kenniscentrum daarin al enig voorwerk doen, door te kijken of de ouders en kinderen inderdaad passen bij het aanbod. Daarnaast is er waardering voor de coördinatie van de aanmeldingen voor trainingen door het kenniscentrum, zoals bijvoorbeeld de KIES-training. Tenslotte zit een professional in een werkgroep van het kenniscentrum in haar gemeente. In deze werkgroep zitten verschillende professionals van organisaties die zich met scheiding bezighouden, waardoor ze goed op de hoogte zijn van het aanbod in de gemeente en ook samen aanbod kunnen aanbieden.

Voor sommige professionals is de samenwerking nog erg recent, waardoor ze nog geen doorverwijzingen hebben gekregen. Zij vinden het wel prettig dat het kenniscentrum met hen kennisgemaakt heeft en zij hopen dat het contact ook af en toe opgefrist wordt. De professionals die wel al verwijzingen hebben gekregen, vinden het goed dat het kenniscentrum onafhankelijk doorverwijst en cliënten verschillende opties geeft. Eén professionals noemt wel dat ze het alle ouders en kinderen gunt om bij aanbod te komen waarin het kind centraal staat. Een professional noemt als sterk punt dat het kenniscentrum goed inschat of een cliënt wel of niet bij haar interventieaanbod past. Daarentegen is er ook een professional die hier ruimte voor verbetering in ervaart. De hulp die deze professional biedt wordt niet vergoed en dit is vaak een obstakel bij de ouders die doorwezen worden. Als tip geeft deze professional mee dat er voor medewerkers van het kenniscentrum mogelijk een menukaart kan komen met het interventieaanbod. Dit geeft overzicht van al het aanbod, zodat ouders en kinderen goed doorverwezen kunnen worden. In deze menukaart zou aandacht moeten zijn voor wat wel en niet vergoed wordt. Tenslotte geeft een professional aan dat het coördineren van aanbod in de regio mogelijk nog iets verbeterd kan worden, door bijvoorbeeld de trainingen KIES en !Jes niet tegelijk te organiseren.

Verbinding en professionalisering

In de interviews is met de professionals (drie professionals met vraag en negen aanbieders) ook gesproken over de overige activiteiten van het kenniscentrum, namelijk het verbinden van professionals en organisaties en het organiseren van professionaliseringsactiviteiten.

De geïnterviewden waarderen de rol die het kenniscentrum heeft in het verbinden van professionals en organisaties. Het is in de jeugdzorgketen belangrijk om te netwerken en elkaar te vinden, zodat professionals elkaar kunnen helpen en van elkaar kunnen leren. Zo stelde een professional dat het prettig is om met het kenniscentrum en andere betrokken organisaties na te denken over het verbeteren van het beleid rondom scheidingsproblematiek. Daarnaast benoemen zij dat het leuk is om in contact te komen met andere professionals tijdens bijeenkomsten en trainingen, om daarmee kennis en ervaringen uit te wisselen. De verbindende rol zou het kenniscentrum nog kunnen uitbreiden door casuïstiek besprekingen te organiseren. Deze bijeenkomsten zijn laagdrempeliger dan intervisie, maar kunnen wel een plek zijn om kennis te delen en vanuit verschillende disciplines naar een casus te kijken.

Daarnaast benoemden geïnterviewden het belang van de activiteiten die het kenniscentrum onderneemt in het kader van opleiding en professionalisering. Het kenniscentrum leidt bijvoorbeeld trainers op voor de interventie Dappere Dino's. Daarnaast verzorgen zij voorlichting, themalunches en trainingen over complexe scheidingen, om zo de deskundigheid van professionals te bevorderen. Daarin geven ze ook uitleg over wat het kenniscentrum hierin kan betekenen. Met deze deskundigheidsbevordering kan het kenniscentrum volgens de geïnterviewden een brede groep professionals bereiken. Een schoolmaatschappelijk werker stelde dat het trainingsaanbod erg toegepast is op de praktijk, actueel en passend. Zo kon zij een training volgen die speciaal gericht was op schoolmaatschappelijk werkers, hetgeen zij erg prettig vond. Een professional gaf als tip dat het wellicht mogelijk is om voorlichting te geven aan studenten, om hen op te leiden voor het omgaan met scheidingsproblematiek in hun toekomstige werk.

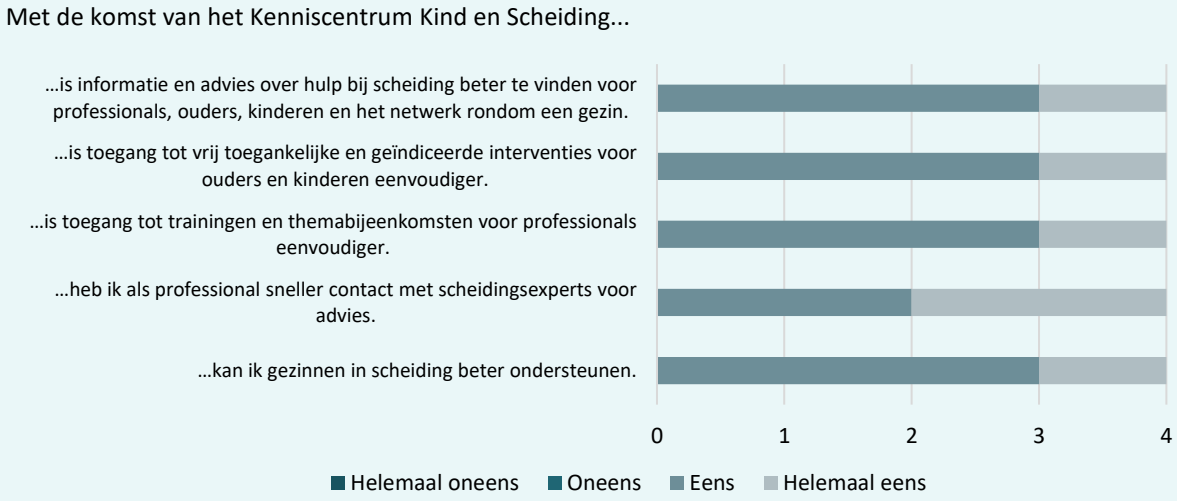
Veranderingen met de komst van het kenniscentrum

In de vragenlijst is aan de professionals gevraagd of zij voor de oprichting van het kenniscentrum in mei 2017 al met gezinnen in scheiding werkten (in de regio Haaglanden). Vier professionals met een vraag en elf aanbieders antwoordde hier bevestigend op. Aan hen is gevraagd welke veranderingen er met de komst van het kenniscentrum zijn opgetreden.

De professionals met een vraag zijn het erover eens dat informatie en advies over hulp bij scheiding met de komst van het kenniscentrum beter te vinden is voor professionals, ouders, kinderen en het netwerk rondom het gezin. Ook geven zij aan dat toegang tot vrij-toegankelijke en geïndiceerde interventies voor ouders en kinderen eenvoudiger is geworden. Tenslotte zijn de professionals positief over de toegankelijkheid voor professionals zelf in de vorm van trainingen, themabijeenkomsten en contact met scheidingsexperts. Dit alles leidt ertoe dat deze vier professionals voor hun gevoel gezinnen in scheiding beter kunnen ondersteunen sinds de komst van het kenniscentrum (figuur 8). Voordat het kenniscentrum bestond zouden deze professionals met hun vragen naar hun collega's, Jeugdformaat, het CJG, Stichting Villa Pinedo en het expertiseteam van Jeugdbescherming West zijn gegaan.

Figuur 8

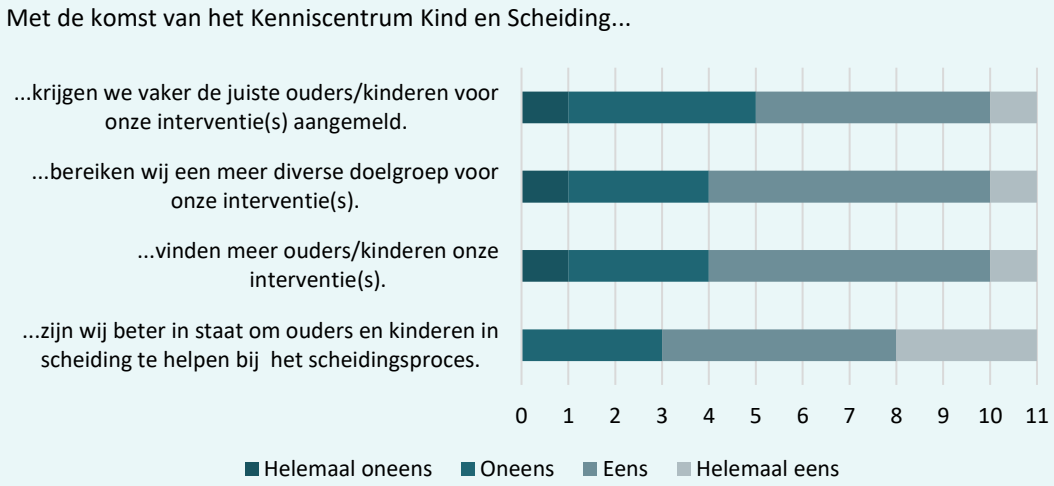
Tevredenheidscores professionals met een vraag over de veranderingen met de komst van het kenniscentrum (*n* = 4)



Het beeld bij de aanbieders is iets gedifferentieerder. Hen is gevraagd naar de instroom van kinderen en ouders bij hun interventies, naar het zicht dat zij zelf hebben op de behoefte van hun interventiedoelgroep en de mate waarin zij beter in staat zijn om ouders en kinderen in scheiding te ondersteunen (figuur 9). Hoewel ongeveer twee derde een verbetering ziet met de komst van het kenniscentrum, zijn er ook op elk van de onderdelen professionals die geen verbetering zien. Dit kan betekenen dat het met de komst van het kenniscentrum slechter is geworden en/of dat zij vinden dat het gelijk is gebleven. Zo merkt een professional op dat ouders altijd via de rechtbank bij haar terecht komen en dat dat met de komst van het kenniscentrum niet veranderd is. Voor de komst van het kenniscentrum kwamen ouders en kinderen via mond-op-mondreclame, de eigen website, juridische professionals, het CJG en schoolmaatschappelijk werk bij het interventieaanbod van deze professionals terecht.

Figuur 9

Tevredenheidscores aanbieders over de veranderingen met de komst van het kenniscentrum (*n* = 11)



3.3 Bereik van het kenniscentrum

Zowel in de vragenlijsten als de interviews is aandacht besteed aan verschillende aspecten van het bereik van het kenniscentrum. Eerst staan we stil bij de manieren waarop en snelheid waarmee ouders en professionals contact krijgen met het kenniscentrum, zoals dit door hen is aangegeven in de vragenlijst. Daarna gaan we in op de groepen die volgens de professionals wel en niet hun weg vinden naar het kenniscentrum en op de vraag wat het kenniscentrum kan doen om zijn bereik te vergroten. Tenslotte is in de interviews ook gesproken over de communicatiestrategieën van het kenniscentrum en mogelijke verbeteringen hierin.

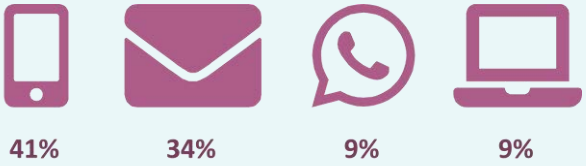
Contact opnemen

In de vragenlijst hebben ouders en professionals (N = 48) aangegeven op verschillende manieren in contact te komen met het kenniscentrum. Driekwart van hen heeft via telefoon of email contact opgenomen met het kenniscentrum. Verder kwam contact via WhatsApp of een online formulier regelmatig voor (figuur 10). In bijna 9 op de 10 gevallen wordt er door het kenniscentrum op dezelfde dag nog gereageerd. Bij slechts één ouder is de door het kenniscentrum zelf gestelde reactietermijn van 2 dagen overschreden (figuur 11). Ouders en professionals geven de snelheid van het contact een score 4,6 sterren (figuur 12).

De ouders (*n* = 16) wisten via verschillende wegen dat zij terecht konden bij het kenniscentrum voor vragen rondom scheiding. De helft van de ouders was doorverwezen naar het kenniscentrum via jeugdhulpverleners. De andere ouders hoorden dit via hun netwerk, juridische professionals of kwamen het zelf tegen op internet. De professionals met een vraag (*n* = 10) waren bij het kenniscentrum gekomen via hun directe collega's, hun netwerk of waren al bekend met het kenniscentrum.

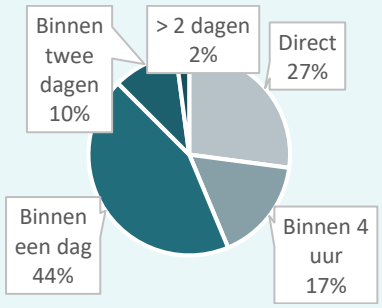
Figuur 10

Manieren waarop ouders en professionals contact opnemen met het kenniscentrum (N = 48)



Figuur 11

Snelheid waarmee het kenniscentrum contact opneemt met ouders en professionals (N = 48)



Figuur 12

Gemiddelde tevredenheid van ouders en professionals over de snelheid van het contact met het kenniscentrum (N = 48)



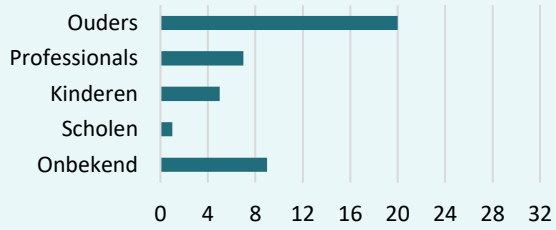
Doelgroepen

Aan de professionals is in de vragenlijst (*n* = 32) en de interviews (*n* = 12) gevraagd naar de groepen die goed en minder goed hun weg naar het kenniscentrum weten te vinden en wat het kenniscentrum hierin kan verbeteren.

Veel professionals geven aan dat ouders en professionals hun weg naar het kenniscentrum goed weten te vinden (figuur 13). Sommige professionals noemen dat het specifiek om ouders gaat met hulpvragen en/of die bekend zijn met hulpverlening. Professionals hebben verschillende beelden bij de fase van de scheiding waarin ouders contact opnemen met het kenniscentrum; zowel voor, tijdens als na de scheiding wordt genoemd. Tevens nemen professionals verschillen waar in de sociaaleconomische status (SES) van de ouders die contact opnemen; zowel een lage als hoge SES wordt genoemd.

Figuur 13

Aantal professionals dat aangeeft dat de genoemde doelgroep het kenniscentrum goed weet te vinden (*n* = 32)

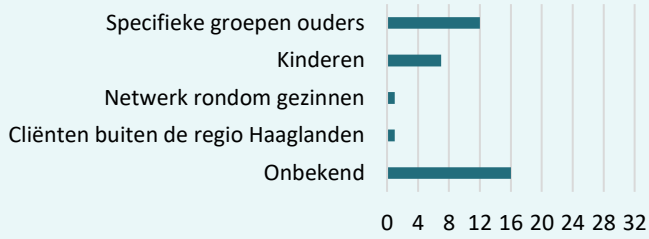


In de interviews wordt aangevuld dat het kenniscentrum erg bekend is onder professionals in de regio Haaglanden. Het is voor professionals goed te vinden via google en vergroot zijn bekendheid door te netwerken en organisaties met elkaar te verbinden, o.a. door werkgroepen in gemeenten op te zetten en voorlichting te geven. Het is volgens de geïnterviewden belangrijk om dit ook te blijven doen en professionals te blijven enthousiasmeren.

In de vragenlijst gaf een groot deel van de professionals aan dat zij onvoldoende zicht heeft op welke groepen het kenniscentrum nog niet goed bereikt (figuur 14). Degene die dit wel hadden, noemde met name specifieke groepen ouders en kinderen. Bij deze specifieke groepen ouders werden zorgmijdende ouders, ouders die in een hoog opgelopen conflict zitten en ouders met een andere culturele achtergrond het meest genoemd. Verder werden een hoge en lage SES beide genoemd. Een professional stelde dat het aandeel ouders in de beginfase van het scheidingsproces zit hoger mag, omdat dit een goed moment is voor interventies.

Figuur 14

Aantal professionals dat aangeeft dat de genoemde doelgroep het kenniscentrum niet goed weet te vinden (*n* = 32)



Ook in de interviews kwam een verdeeld beeld naar voren over het bereik van het kenniscentrum onder ouders en kinderen. Hoewel sommigen denken dat ouders het kenniscentrum zelf weten te vinden via google, geven anderen aan dat ouders en kinderen afhankelijk zijn van een professional die hen hierop wijst. Ouders die de vragenlijst hebben ingevuld, bevestigen dit beeld deels. De helft is bij het kenniscentrum gekomen na een verwijzing van een professional. Van de geïnterviewde professionals zijn sommigen zelf actief in het doorverwijzen. Daarnaast spreken ze de hoop uit dat ouders en kinderen doorverwezen worden naar het kenniscentrum door het voorveld (vrijwilligers, CJG, consultatiebureau, huisarts, scholen), de wijkteams/jeugdteams, andere hulpverleners (zoals de GGZ) en andere organisaties die als eerste van een scheiding horen (zoals advocaten, mediators, de rechtbank en wellicht banken als mensen hun rekening splitsen). De geïnterviewden hebben er echter onvoldoende zicht op of deze organisaties ook doorverwijzen. De professionals denken dat het in het algemeen lastig is om preventieve en laagdrempelige hulp aan te bieden aan ouders en kinderen, omdat er dan nog geen hulpvraag is.

In zowel de vragenlijst als de interviews is gevraagd naar de manieren waarop het kenniscentrum haar bereik kan vergroten. De uiteenlopende antwoorden hierop worden hieronder voor beide onderzoeksmethoden samengenomen. De professionals adviseren het kenniscentrum om hun bekendheid te vergroten door goede contacten te onderhouden bij de eerder genoemde organisaties in het voorveld, de wijkteams/jeugdteams,

hulpverleners en organisaties die als eerste van een scheiding horen. De professionals adviseren om deze organisaties te voorzien van posters en informatiemateriaal die ze aan ouders en kinderen kunnen meegeven. Mogelijk zouden ze ook zichtbaar kunnen zijn op de themapagina's over scheiding van de websites van CJG's. Tevens is het belangrijk om aandacht te besteden aan de borging in een organisatie: als één professional het kenniscentrum kent, betekent dit nog niet dat het in de hele organisatie bekend is. Daarom is het belangrijk om terugkerende voorlichting te geven aan professionals binnen deze organisaties.

Daarnaast geven de geïnterviewde professionals nog enkele specifieke adviezen. Voor kinderen benoemen zij dat het organiseren van speciale inloopspreekuren, het geven van voorlichting op scholen, het samenwerken met Villa Pinedo en berichten via Instagram en Snapchat het bereik kan vergroten. Voor het bereiken van kwetsbare ouders geven zij als advies om inloopspreekuren op scholen te organiseren en de website meer visueel te maken. Door vakjargon te vermijden en het gebruik van filmpjes, tekeningen en ander visueel materiaal, is de website beter toegankelijk voor mensen die de taal niet goed beheersen of mensen met een verstandelijke beperking. Te denken valt hierbij aan uitleg door Words and Pictures. Daarnaast dient duidelijk gemaakt te worden dat het kenniscentrum een op zichzelf staande organisatie is en geen hulpverleningsinstantie. Ouders kunnen bang zijn dat ze in de jeugdzorgmolen terecht komen of een etiket krijgen en nemen daarom geen contact op met het kenniscentrum. Een professional geeft daarnaast aan dat de locatie in Voorburg een hulpverleningsuitstraling heeft, omdat het in het gebouw van Jeugdformaat zit. Als tip gaf deze professional om eventueel te kijken naar een neutralere locatie, zoals stadshuis of bibliotheek. Tenslotte is als advies gegeven om de naamsbekendheid te vergroten door het plaatsen van advertenties en reclame in tijdschriften, bij TV west, online, via social media, het gemeentehuis en andere openbare ruimtes zoals de bibliotheek.

Communicatie

In de interviews is met professionals nog gedetailleerder gesproken over de website en de communicatie van het kenniscentrum. De geïnterviewden zijn te spreken over de website van het kenniscentrum. Deze is mooi vormgegeven en het is goed dat er een deel voor ouders en een deel voor professionals is. Er zijn echter ook nog enkele verbeteringen mogelijk. Zo adviseren ze om de website nog meer uitnodigend te maken door foto's en video's van medewerkers en de hierboven genoemde visualisatie. Zo wordt de website "zo warm als de mensen die er werken". Daarnaast adviseren professionals om de informatie over scheiding verder uit te breiden. Een ander advies is het anoniem delen van succeservaringen, bijvoorbeeld dat ouders met een bepaalde vraag binnen kwamen en dit bereikt hebben. Zo krijgen mensen een beter beeld van hoe het gaat bij het kenniscentrum.

Het kenniscentrum communiceert volgens de geïnterviewden veel en deze zichtbaarheid is belangrijk in het bereiken van mensen en hen betrokken houden. De berichten in de nieuwsbrieven en op social media zijn volgens hen laagdrempelig en divers, en gericht op zowel ouders als professionals. De geïnterviewden benadrukken dat de informatie niet alleen moet gaan over het kenniscentrum zelf, maar ook over wat ouders en kinderen in scheiding nodig hebben. Als advies geven de professionals dat de communicatie op social media nog interactiever mag. Zo kunnen ze bijvoorbeeld dingen bespreekbaar maken voor ouders en kinderen, handige weetjes delen en zorgen dat lotgenoten met elkaar in contact kunnen komen. De nieuwsbrief kan tenslotte nog verbeteren door aparte nieuwsbrieven te maken voor professionals en ouders. De huidige nieuwsbrief is minder geschikt voor ouders.

4 Conclusie



In dit onderzoek stond de vraag centraal wat de meerwaarde is van het Kenniscentrum Kind en Scheiding.

We concluderen dat zowel ouders als professionals een meerwaarde zien in de ondersteuning en diensten van het kenniscentrum. Door de inhoudelijke expertise die in het kenniscentrum aanwezig is, kunnen ouders en professionals op een laagdrempelige manier informatie en advies inwinnen over praktische, juridische en interpersoonlijke aspecten die bij een scheiding komen kijken. Zij worden daarbij snel te woord gestaan en geholpen door betrokken en vriendelijke medewerkers. Daarnaast vervult het kenniscentrum een belangrijke rol in het verwijzen van gezinnen naar aanvullende hulp en ondersteuning. Dit is voor gezinnen prettig, omdat zij goed geïnformeerd kunnen worden over de verschillende opties. Daarnaast is het voor aanbieders van deze ondersteuning prettig om (passende) verwijzingen te krijgen van ouders en/of kinderen vanuit het kenniscentrum. Tenslotte speelt het kenniscentrum een belangrijke rol in het samenbrengen van professionals en organisaties die zich in de regio met scheidingsproblematiek bezig houden en in het opleiden en trainen van deze professionals. De meeste professionals zijn van mening dat al deze zaken verbeterd zijn sinds de komst van het kenniscentrum. Het bij de oprichting beoogde doel van het kenniscentrum, namelijk het bundelen van kennis en expertise, lijkt daarmee volgens de deelnemende ouders en professionals behaald. Bovendien is het kenniscentrum goed bezig om zichzelf en de ondersteuning die zij bieden onder de aandacht te brengen bij hun doelgroepen, bijvoorbeeld door het geven van voorlichting en berichtgeving in hun nieuwsbrieven en via social media.

Ondanks het positieve beeld dat de deelnemers schetsen, is er volgens hen ook ruimte voor ontwikkeling. Deze ontwikkelmogelijkheden monden uit in de hieronder beschreven aanbevelingen. Ten eerste bereikt het kenniscentrum nog niet alle mensen die geholpen kunnen zijn met advies en ondersteuning bij scheiding. Kinderen en specifieke groepen ouders (bijv. zorgmijdende ouders en ouders met een andere culturele achtergrond) vinden volgens de professionals hun weg naar het kenniscentrum nog onvoldoende. Bovendien is in het onderzoek nauwelijks gesproken over het bereiken van het netwerk rondom een gezin, terwijl dit wel een doelgroep is waar het kenniscentrum informatie en advies aan wil geven zodat zij een gezin informeel kunnen ondersteunen. Dat deze groep niet besproken is doet vermoeden dat het bereik onder het netwerk van gezinnen ook beperkt is. Het kenniscentrum kan hun bereik vergroten onder andere door meer samen te werken met organisaties die mensen kunnen doorverwijzen, vaker naar mensen toe te gaan en hun communicatie te versterken. Ten tweede is het aanbod mogelijk niet sluitend voor alle hulpvragen van gezinnen in scheiding. Ondanks de grote tevredenheid over het beschikbare aanbod voor zowel ouders, kinderen als professionals, missen deelnemers bepaald aanbod of willen dit sterker vertegenwoordigd zien. Enkele zaken die hierbij zijn genoemd, zijn (meer) lotgenoten contact, ondersteuning bij bijkomende zaken als financiën en aanbod voor mensen



met GGZ problematiek (zie aanbevelingen voor de complete lijst). Ten slotte ervaren sommige aanbieders van ondersteuningsaanbod ruimte voor het verbeteren van de doorverwijzingen, omdat ouders niet altijd voldoende geïnformeerd zijn over de inhoud en kosten van het aanbod. De professionals van het kenniscentrum spelen hier een belangrijke rol in en dienen daarom voldoende en juiste informatie te hebben over het aanbod.

Bij de bevindingen van dit onderzoek dienen we enkele kritische kanttekeningen te plaatsen. Ten eerste zijn de deelnemers aan het onderzoek mogelijk niet representatief voor alle mensen die contact opnemen met het kenniscentrum. Bij het vragenlijstonderzoek is onbekend hoe hoog de respons was ten opzichte van de werving en was het aantal deelnemers laag, ondanks dat de werving twee maanden heeft gelopen en er in deze maanden in totaal 379 contactmomenten waren. Daarnaast waren ouders en professionals die een positieve ervaring hebben gehad met het kenniscentrum mogelijk meer geneigd om deel te nemen aan het onderzoek. Een tweede kanttekening betreft de onderzoeksinstrumenten. De wens om deelname aan het onderzoek behapbaar te houden voor deelnemers, heeft gemaakt dat we in het vragenlijstonderzoek vooral gekozen hebben voor meerkeuzevragen en schaalvragen. Deelnemers hadden maar beperkte mogelijkheden om verklaringen voor bepaalde antwoorden te geven. Professionals hebben de mogelijkheid gekregen om hier in het interview verder op in te gaan, maar hebben dit niet allemaal gedaan. Bij ouders ontbreekt een dergelijke verdieping, omdat ervoor gekozen is ouders in een kwetsbare periode niet teveel te belasten met veel open vragen of een interview, aangezien dit meer tijd kost. Zij konden alleen via één open vraag in de vragenlijst inzicht geven in waarom zij bepaalde scores gaven op de schaalvragen. Daarnaast is in de interviews met professionals gesproken over enkele onderwerpen die in de vragenlijst niet aan bod zijn gekomen, bijvoorbeeld de communicatie van het kenniscentrum. Onze aanbevelingen over de communicatie van het kenniscentrum sluiten daarom mogelijk vooral aan bij professionals en minder bij ouders. Een laatste kanttekening is dat dit onderzoek een momentopname is en zich vooral richt op de directe tevredenheid van ouders en professionals. Om de impact van de hulp van het kenniscentrum te achterhalen, is het nodig om ouders en professionals met een vraag tijdens een follow-up nogmaals te benaderen. Hiermee zou op langere termijn zicht ontstaan op de impact die het kenniscentrum heeft. Ook dan is niet vast te stellen wat er gebeurd zou zijn als ouders en professionals geen contact hadden opgenomen met het kenniscentrum. Tenslotte zijn enkele aanbieders bevraagd die pas kort een samenwerking met het kenniscentrum waren aangegaan. Zij hadden nog maar een beperkt beeld van het kenniscentrum en de meerwaarde die de samenwerking zou opleveren. Deze aanbieders zouden op een later moment nog naar hun ervaringen gevraagd kunnen worden, als zij een beter beeld hebben van de samenwerking.

5 Aanbevelingen



De grote tevredenheid van zowel ouders als professionals met het kenniscentrum, maakt dat onze belangrijkste aanbeveling is om vooral door te gaan met wat het kenniscentrum doet en waar het voor staat.

De aanbevelingen hieronder zijn suggesties voor het verder ontwikkelen van de huidige activiteiten, gebaseerd op de adviezen van de deelnemers, aangevuld met de inzichten van de onderzoekers.

5.1 Vergroten van het bereik

Uit het onderzoek blijkt dat het kenniscentrum nog meer ouders, kinderen en hun netwerk kan bereiken die mogelijk geholpen zijn met informatie en advies van het kenniscentrum. Om dit bereik te vergroten, worden drie aanbevelingen gedaan:

1. Vergroot de bekendheid van het kenniscentrum bij organisaties die ouders en kinderen kunnen doorverwijzen:

- Ga (opnieuw) langs bij organisaties die als eerste horen van een scheiding of ingeschakeld worden bij een scheiding, en geef hen voorlichting en informatiemateriaal over het kenniscentrum. Probeer daarbij goed aan te sluiten bij de wensen van de organisatie. Mogelijk kan hen ook gevraagd worden om het kenniscentrum waar passend te vermelden op hun website (bijv. bij organisaties die vanuit de gemeente werken). Blijf het contact ook aanhalen, om zo zorg te dragen voor borging in de organisatie.
- Qua organisaties valt te denken aan: scholen, CJG's, jeugdgezondheidszorg, huisartsen, de wijkteams/jeugdteams, vrijwilligershulp (o.a. Humanitas en Vitalis), hulpverleners voor volwassenen (relatietherapeuten, psychologen, GGZ), hulpverleners voor kinderen (jeugdhulp, jeugd-GGZ, pedagogen), advocaten, mediators, de rechtbank en wellicht banken als mensen hun rekening splitsen.
- Daarnaast kunnen gastcolleges voor studenten gegeven worden, die een opleiding volgen waarin ze later met gezinnen in scheiding gaan werken. Dit biedt een mooie kans om professionals al vroeg op de hoogte te brengen van het kenniscentrum. Te denken valt aan de sociale en juridische opleidingen.

2. Ga zelf naar de mensen toe:

- Door fysiek aanwezig te zijn op plekken waar (gescheiden) ouders, kinderen en hun netwerk komen, kunnen meer mensen bereikt worden. Hierbij valt te denken aan inloopspreekuren en voorlichtingen op scholen, korte voorlichtingsavonden bij Centra voor Jeugd en Gezin, bijeenkomsten in buurthuizen en religieuze- of culturele instellingen, en spreektijd tijdens (preventieve) interventies voor scheidingssituaties. Uiteraard vraagt fysiek aanwezig zijn veel tijd, dus in overleg met organisaties is het goed om na te gaan wanneer dit meerwaarde heeft. Denk daarbij aan de diversiteit van de doelgroep bij het kiezen van organisaties en locaties, zoals leeftijd, sociaaleconomische status en culturele achtergrond.
- Door digitaal aanwezig te zijn op plekken waar (gescheiden) ouders, kinderen en hun netwerk komen, kunnen ook meer mensen bereikt worden. Een sterke online marketing door de eigen social media, aanwezigheid op scheidingsblogs en –forums en online reclame maakt het kenniscentrum meer zichtbaar. Informatie kan over het kenniscentrum gaan en over wat er komt kijken bij een scheiding. Daarmee krijgt het kenniscentrum een educatieve functie. Bovendien bereiken berichten meer mensen wanneer deze interactie oproepen bij volgers: wanneer mensen reageren, ziet ook hun netwerk het bericht van het kenniscentrum. Ook bij de online communicatie is het belangrijk om rekening te houden met de diversiteit van de doelgroep. Zo zijn voor kinderen andere taal en andere social media nodig dan voor ouders en hun netwerk (snapchat of tiktok versus forums, facebook of LinkedIn).

3. Versterk de communicatie:

- Maak de website visueel aantrekkelijk en begrijpelijk, zodat meer mensen uitgenodigd worden om door de klikken op de website en meer mensen de inhoud van de website begrijpen. Vermijd hierbij moeilijke taal en vakjargon, en denk na over de mogelijkheid om de website automatische te laten vertalen naar een aantal veel voorkomende talen. Daarbij werken filmpjes, foto's en infographics goed om informatie over te brengen.
- Maak duidelijk wat mensen wel en niet van het kenniscentrum mogen verwachten. Zo is het belangrijk om helder te zijn over de onafhankelijkheid van het kenniscentrum en duidelijk te maken dat het kenniscentrum geen jeugdhulp is. Daarnaast is het belangrijk om duidelijk te maken dat en wanneer het kenniscentrum kan doorverwijzen naar een andere organisatie. Een manier om aan verwachtingsmanagement te doen, is door het delen van enkele 'testimonials', oftewel verhalen en ervaringen van ouders, kinderen en hun netwerk over

hun contact met het kenniscentrum, de route die zij daarna hebben gelopen en wat dit hen opgeleverd heeft.
- Denk na over de doelgroep van de nieuwsbrief en of het interessant kan zijn om aparte nieuwsbrieven voor ouders te maken. In dit onderzoek is echter niet aan ouders gevraagd of zij hier behoefte aan hebben.

5.2 Analyseren en verbreden van het aanbod

Uit het onderzoek blijkt dat ouders en professionals over het algemeen tevreden zijn over het aanbod, maar dat zij ook aanbod missen of sterker vertegenwoordigd willen zien. Daarom adviseren wij het kenniscentrum om het aanbod in de regio te analyseren en indien nodig met betrokken partijen te verbreden. De deelnemers aan dit onderzoek benoemen het volgende aanbod als (mogelijk) ontbrekend:

- Voor ouders: lotgenotencontact, wachtlijstonder-steuning, ondersteuning bij bijkomende zaken als financiën en huisvesting, aanbod dat geschikt is voor mensen met een (licht)verstandelijke beperking en GGZ-problematiek, en voorlichting op scholen.
- Voor kinderen: lotgenotencontact, speciale inloopspreekuren voor kinderen en voorlichting op scholen.
- Voor professionals staat het elkaar ontmoeten en (van elkaar) leren centraal, bijvoorbeeld door het organiseren van casuïstiekbesprekingen, waar kennis gedeeld kan worden en vanuit verschillende disciplines naar een casus wordt gekeken.

5.3 Verbeteren van de doorverwijzingen

Professionals in het onderzoek hebben aangegeven dat de doorverwijzingen van ouders en kinderen niet altijd passend zijn, omdat zij onvoldoende geïnformeerd zijn over het aanbod. Aanbevolen wordt daarom om zorg te dragen voor een goede voorbereiding van ouders en kinderen op het aanbod:

- Het is belangrijk dat ouders en kinderen goede informatie hebben over het aanbod, bijvoorbeeld waar dit aanbod plaatsvindt, hoe het programma eruit ziet en welke kosten hier eventueel aan verbonden zijn.
- Om ouders goed te kunnen informeren, is het belangrijk dat medewerkers van het kenniscentrum goed op de hoogte zijn van de diversiteit in aanbod. Draag zorg voor een helder overzicht van het aanbod dat medewerkers kunnen raadplegen, zeker van aanbod dat minder bekend en veelvoorkomend is. Mogelijk kunnen nieuw bij het kenniscentrum betrokken aanbieders zichzelf en hun aanbod presenteren aan de medewerkers.

Literatuur

1. Centraal Bureau voor de Statistiek (2018). 3 op 10 vijftienjarigen wonen niet met beide ouders. https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/18/3-op-10-vijftienjarigen-wonen-niet-met-beide-ouders
2. Van der Valk, I., van den Berg, G., van der Veldt, M., Anthonijsz, I., & Spruijt, E. (2020). Richtlijn Scheiding en problemen van jeugdigen. NVO, BPSW en NIP.
3. Amato, P. R. (2001). Children of Divorce in the 1990s: An Update of the Amato and Keith (1991) Meta-Analysis. Journal of Family Psychology, 15(3), 355-370.
4. Kim, H. S. (2011). Consequences of Parental Divorce for Child Development. American Sociological Review, 76, 487-511.
5. Lansford, J. E. (2009). Parental Divorce and Children's Adjustment. Perspectives on Psychological Science, 4, 140-153.
6. Ter Voert, M. J. & Geurts T. (2013). Evaluatie ouderschapsplan: Een eerste verkenning. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.
7. Garage2020 (2021). Complexe scheidingen: onderzoeksrapport. https://kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl/eindrapport-complexe-scheidingen
8. Braun, V. & Clarke V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. Qualitative Research in Sport, Exercise and Health, 11(4), 589-597. 10.1080/2159676X.2019.1628806

Bijlage I: Vragenlijsten

Vragenlijst ouders

1. Hoe bent u bij het Kenniscentrum Kind en Scheiding terecht gekomen?
- Via familie/vrienden/bekenden
- Via een juridische professional (bv mediator of advocaat)
- Via een verwijzing van de rechtbank
- Via een jeugdhulp professional (bv het wijkteam of het centrum voor jeugd en gezin)
- Via de school van mijn kind/kinderen
- Via de huisarts of praktijkondersteuner
- Via Social media
- Zelf gevonden op internet
- Anders, namelijk...

2. Hoe heeft u contact opgenomen met het Kenniscentrum Kind en Scheiding? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Telefonisch
- Whatsapp
- Email
- Inloopspreekuur/digitaal spreekuur
- Anders, namelijk…

3. Had u liever op een andere manier contact gehad met het Kenniscentrum Kind en Scheiding? Zo ja, hoe?

4. Hoe snel kreeg u contact met het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Direct
- Binnen een uur
- Binnen 4 uur
- Binnen een dag
- Binnen twee dagen
- Na meer dan 2 dagen

5. Hoe tevreden bent u over de snelheid waarmee u geholpen bent?
- Schaal van 1 – 5

6. Welke vraag/vragen heeft u gesteld aan de professionals van het Kenniscentrum Kind en Scheiding? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Over de juridische aspecten van een scheiding
- Over een verwijzing die ik heb gekregen van de rechtbank
- Over omgangsregelingen/het ouderschapsplan
- Over ouderschapsbemiddeling/mediation
- Over welk hulpaanbod er is voor mijn kind en hoe ik hem/haar kan aanmelden
- Over welk hulpaanbod er is voor mijzelf en hoe ik mij kan aanmelden
- Over vragen of zorgen die ik heb over mijn kinderen
- Over vragen of zorgen die ik heb over mijn (toekomstig) ex-partner
- Over vragen of zorgen die ik heb over de nieuwe relatie van mijzelf of mijn ex-partner
- Anders, namelijk..

7. Hoe tevreden bent u met de antwoorden van de professionals van het Kenniscentrum Kind en Scheiding op uw vragen?
- Schaal van 1 – 5

8. In welke mate heeft u nieuwe kennis of adviezen gekregen van het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Schaal van 1 – 5

9. In welke mate heeft het contact met het Kenniscentrum Kind en Scheiding u geholpen?
- Schaal van 1 – 5

10. Hoe groot is de kans dat u anderen aanraadt om contact op te nemen met het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Schaal van 1 – 5

11. Hoe tevreden bent u in zijn geheel over het contact dat u heeft gehad met het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Rapportcijfer 1 – 10

12. (optioneel) Kunt u dit rapportcijfer toelichten?

De professional(s) die ik gesproken heb:

13. Luisterde goed naar mij
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
14. Nam mij serieus
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
15. Was vriendelijk tegen mij
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
16. Nam de tijd voor mij
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
17. Sloot aan bij mijn persoonlijke situatie
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
18. Had veel kennis over scheidingen
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
19. Besprak verschillende opties met mij
    Oneens – Eens (4 puntschaal)

20. Wat is uw leeftijd?

21. Wat is uw geslacht?
- Man
- Vrouw
- Anders

22. Hoeveel kinderen heeft u?

23. Hoe oud zijn uw kinderen?

24. In welke fase van de scheiding zat u toen u contact opnam met het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Oriëntatie wat een scheiding betekent
- Scheiding besloten maar nog niet in gang gezet
- Tijdens scheidingsprocedures
- Na afronding scheiding

25. Hoe complex ervaart u het (aanstaande) scheidingsproces?
- Schaal van 1 – 5

26. Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?
- Basisschool
- Middelbare school
- Lager beroepsonderwijs (MBO of vergelijkbaar)
- Hoger beroepsonderwijs (HBO)
- Universiteit (Bachelor of Master)

27. Wat is de hoogst afgeronde opleiding van uw (ex-) partner?
- Basisschool
- Middelbare school
- Lager beroepsonderwijs (MBO of vergelijkbaar)
- Hoger beroepsonderwijs (HBO)
- Universiteit (Bachelor of Master)

28. Hoe hoog is uw jaarlijks inkomen? (het gaat om u persoonlijke inkomen, een uitkering telt ook als inkomen. Het inkomen van uw voormalige of huidige partner hoeft u niet mee te nemen)
- Minder dan 35.000
- Tussen de 35.000 en 45.000
- Meer dan 45.000

29. In welke plaats woont u?
- Den Haag
- Rijswijk
- Leidschendam-Voorburg
- Pijnacker-Nootdorp
- Delft
- Westland
- Midden-Delfland
- Voorschoten
- Wassenaar
- Anders, namelijk..

Vragenlijst professionals met een vraag

1. Hoe bent u bij het Kenniscentrum Kind en Scheiding terecht gekomen?
- Via een directe collega
- Via een juridische professional (bv mediator of advocaat)
- Via een jeugdhulp professional (bv het wijkteam of het centrum voor jeugd en gezin)
- Ik heb al eerder contact gehad met het Kenniscentrum
- Via Social media
- Zelf gevonden op internet
- Anders, namelijk...

2. Hoe heeft u contact opgenomen met het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
(meerdere antwoorden mogelijk)
- Telefonisch
- Whatsapp
- Email
- Inloopspreekuur/digitaal spreekuur
- Anders, namelijk...

3. Had u liever op een andere manier contact gehad met het Kenniscentrum Kind en Scheiding? Zo ja, hoe?

4. Hoe snel kreeg u contact met het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Direct
- Binnen een uur
- Binnen 4 uur
- Binnen een dag
- Binnen twee dagen
- Na meer dan 2 dagen

5. Hoe tevreden bent u over de snelheid waarmee u geholpen bent?
- Schaal van 1 – 5

6. In welke fase van de scheiding zat het gezin waarover u contact opnam met het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Oriëntatie wat een scheiding betekent
- Scheiding besloten maar nog niet in gang gezet

- Tijdens scheidingsprocedures
- Na afronding scheiding
- Ik had geen vraag over een specifiek gezin (ga door naar vraag 10)

7. Hoe complex ervaart u het (aanstaande) scheidingsproces van het gezin?
- Schaal van 1 – 5

8. Hoeveel kinderen zijn er in het gezin?

9. Hoe oud zijn deze kinderen?

10. Welke vraag/vragen heeft u gesteld aan de professionals van het Kenniscentrum Kind en Scheiding? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Over aanbod/aanmelding interventies voor ouders en/of kinderen
- Juridisch advies over scheidingen
- Advies hoe ik om kan gaan met een situatie van een gezin in scheiding (op interpersoonlijk niveau, niet juridisch)
- Of het Kenniscentrum wil aansluiten bij een gesprek om advies te geven
- Anders, namelijk...

11. Hoe tevreden bent u met de antwoorden van de professionals van het Kenniscentrum Kind en Scheiding op uw vragen?
- Schaal van 1 – 5

12. In welke mate heeft u nieuwe kennis of adviezen gekregen van het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Schaal van 1 – 5

13. In welke mate heeft het contact met het Kenniscentrum Kind en Scheiding u geholpen het gezin in scheiding te ondersteunen?
- Schaal van 1 – 5

14. Hoe groot is de kans dat u een collega aanraadt om contact op te nemen met het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Schaal van 1 – 5

15. Hoe tevreden bent u in zijn geheel over het contact met het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Rapportcijfer 1 – 10

16. (optioneel) Kunt u dit rapportcijfer toelichten?

17. Het Kenniscentrum Kind en Scheiding bestaat sinds mei 2017. Werkte u voor mei 2017 al met gezinnen in scheiding in de regio Haaglanden?
- Ja, ga door met vraag 18
- Nee, ga door met vraag 28.

18. Waar was u met uw vraag/vragen heen gegaan voordat het Kenniscentrum Kind en Scheiding er was?

Met de komst van het Kenniscentrum Kind en Scheiding:

19. Is informatie en advies over hulp bij scheiding beter te vinden voor professionals.
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
20. Is informatie en advies over hulp bij scheiding beter te vinden voor ouders.
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
21. Is informatie en advies over hulp bij scheiding beter te vinden voor kinderen.
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
22. Is informatie en advies over hulp bij scheiding beter te vinden voor het netwerk rondom een gezin.
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
23. Is toegang tot vrij toegankelijke interventies voor ouders en kinderen eenvoudiger.
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
24. Is toegang tot geïndiceerde interventies voor ouders en kinderen eenvoudiger.
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
25. Is toegang tot trainingen en themabijeenkomsten voor professionals eenvoudiger.
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
26. Heb ik als professional sneller contact met scheidingsexperts voor advies.
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
27. Kan ik gezinnen in scheiding beter ondersteunen.
    Oneens – Eens (4 puntschaal)

28. Welke doelgroepen vinden volgens u hun weg naar het Kenniscentrum Kind en Scheiding op dit moment goed?

29. Welke doelgroepen vinden volgens u hun weg naar het Kenniscentrum Kind en Scheiding op dit moment nog niet goed?

30. Hoe zou het Kenniscentrum Kind en Scheiding deze doelgroep(en) beter kunnen bereiken?

31. Bij welke organisatie bent u werkzaam?

32. Wat is uw functie binnen deze organisatie?

33. Hoeveel jaren bent u al werkzaam binnen deze functie?

34. Wat is uw geslacht?
- Man
- Vrouw
- Anders

35. Wat is uw leeftijd?

36. Zouden wij u mogen benaderen om uw antwoorden nader toe te lichten?
- Nee/Ja, wat is uw telefoonnummer:

Vragenlijst aanbieders

1. Welke aanbod aan interventies heeft u voor ouders in scheiding? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Ouderschap Blijft/Ouderschap na scheiding
- Kinderen uit de Knel
- Recht doen aan je kind
- SCHIP-aanpak
- Coach/therapeut
- ScheidingsATLAS
- Inloopspreekuur
- Advocaat
- Mediator
- Anders, namelijk…

2. Welke aanbod aan interventies heeft u voor kinderen waarvan de ouders scheiden? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Coach/therapeut
- Vrij toegankelijke groepsinterventie
- Geïndiceerde (groeps)interventies
- Bijzondere curator
- Kindbehartiger
- Anders, namelijk…

3. Hoe neemt het Kenniscentrum Kind en Scheiding contact met u op over uw ondersteuningsaanbod? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Telefonisch
- Whatsapp
- Email
- Online formulier
- Anders, namelijk...

4. Heeft u liever dat het Kenniscentrum Kind en Scheiding op een andere manier contact met u opneemt? Zo ja, hoe?

5. Hoe snel reageert het Kenniscentrum Kind en Scheiding op aanvullende vragen die u heeft?
- Direct
- Binnen een uur
- Binnen 4 uur
- Binnen een dag
- Binnen twee dagen
- Na meer dan 2 dagen

6. Hoe tevreden bent u over de snelheid waarmee het Kenniscentrum Kind en Scheiding reageert op aanvullende vragen die u heeft?
- Schaal van 1 – 5

Het Kenniscentrum Kind en Scheiding..

7. .. is goed op de hoogte van ons interventie aanbod.
   Oneens – Eens (4 puntschaal)
8. .. verwijst de juiste mensen naar ons interventie aanbod.
   Oneens – Eens (4 puntschaal)
9. .. is voldoende in staat om ouders/kinderen te informeren over en voor te bereiden op onze interventies.
   Oneens – Eens (4 puntschaal)

10. Welke doelgroepen vinden volgens u hun weg naar het Kenniscentrum Kind en Scheiding op dit moment goed?

11. Welke doelgroepen vinden volgens u hun weg naar het Kenniscentrum Kind en Scheiding op dit moment nog niet goed?

12. Hoe zou het Kenniscentrum Kind en Scheiding deze doelgroep(en) beter kunnen bereiken?

13. Het Kenniscentrum Kind en Scheiding bestaat sinds mei 2017. Werkte u voor mei 2017 al binnen het interventie aanbod rondom scheidingen in de regio Haaglanden?
- Ja, ga door met vraag 14.
- Nee, ga door met vraag 20.

14. Hoe kwamen ouders/kinderen voor de komst van het Kenniscentrum Kind en Scheiding bij uw interventie aanbod terecht?

Met de komst van het Kenniscentrum Kind en Scheiding..

15. .. vinden meer ouders/kinderen onze interventie(s).
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
16. .. bereiken wij een meer diverse doelgroep voor onze interventie(s)
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
17. .. krijgen we vaker de juiste ouders/kinderen voor onze interventie(s) aangemeld.
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
18. .. hebben wij beter zicht op de behoeften van ouders/kinderen met betrekking tot interventies bij scheiding.
    Oneens – Eens (4 puntschaal)
19. .. zijn wij beter in staat om ouders en kinderen in scheiding te helpen bij het scheidingsproces.
    Oneens – Eens (4 puntschaal)

20. Bij welke organisatie bent u werkzaam?

21. Wat is uw functie binnen deze organisatie?

22. Hoeveel jaren bent u al werkzaam binnen deze functie?

23. Wat is uw geslacht?
- Man
- Vrouw
- Anders

24. Wat is uw leeftijd?

25. Zouden wij u mogen benaderen om uw antwoorden nader toe te lichten?
- Nee/Ja, wat is uw telefoonnummer:

Bijlage II: Interviewleidraden

Professionals met een vraag

Ik wil eerst een paar vragen stellen over uw contact met het Kenniscentrum Kind en Scheiding.
- Kunt u, anoniem, de situatie schetsen rondom de vraag die u onlangs aan het Kenniscentrum Kind en Scheiding heeft voorgelegd?
- (indien van toepassing) Waar liep u tegenaan in deze situatie?
- Wat heeft u met het Kenniscentrum Kind en Scheiding besproken in uw contact?
- Hoe heeft het Kenniscentrum bijgedragen aan de hulp die u in deze situatie heeft ingezet?
- In de vragenlijst is u gevraagd een rapportcijfer te geven aan hoe tevreden u bent met het contact dat u heeft gehad met het Kenniscentrum Kind en Scheiding. U heeft dit een [cijfer] gegeven. Kunt u toelichten hoe u aan dit cijfer bent gekomen? Wat zou het Kenniscentrum kunnen doen om dit cijfer in de toekomst hoger te krijgen?

Ik wil afsluiten met een aantal vragen over het Kenniscentrum Kind en Scheiding in zijn algemeenheid.
- Wat is in uw ogen de toegevoegde waarde van het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Op wat voor manier worden ouders, kinderen en hun netwerk geholpen door de ondersteuning van het Kenniscentrum Kind en Scheiding? Welk verschil maakt het Kenniscentrum voor hen? Wat kan het Kenniscentrum hierin nog verbeteren?
- Wat hoort u van ouders en kinderen terug over het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Wat is de toegevoegde waarde van het Kenniscentrum voor hulpverleners en professionals? Is hier nog verbetering in mogelijk?
- Hoe waardeert u de informatievoorziening van het Kenniscentrum over scheiding? Wat kan het Kenniscentrum hierin nog verbeteren?
- Hoe waardeert u de verwijzingen van het Kenniscentrum van ouders en kinderen naar interventieaanbod? Wat kan het Kenniscentrum hierin nog verbeteren?
- Hoe waardeert u de inzet van het Kenniscentrum op het ondersteunen en professionaliseren van hulpverleners? Wat kan het Kenniscentrum hierin nog verbeteren?
- Zijn er nog andere activiteiten die het Kenniscentrum zou kunnen ondernemen om ouders en kinderen te ondersteunen bij de scheiding?
- Hoe bekend en vindbaar is het Kenniscentrum? Wat kan het Kenniscentrum hierin nog verbeteren?
- In uw vragenlijst heeft u aangegeven dat [doelgroep(en)] nog onvoldoende hun weg vinden naar het Kenniscentrum. Waardoor komt het dat deze groepen het Kenniscentrum nog niet vinden? Wat kan het Kenniscentrum verbeteren om ook deze doelgroep(en) te bereiken?
- Dan mijn laatste vraag, zijn er nog andere tips of tops die u aan het Kenniscentrum wilt meegeven, zodat zij hun dienstverlening verder kunnen verbeteren?

Aanbieders

Ik wil eerst een paar vragen stellen over uw samenwerking met het Kenniscentrum Kind en Scheiding.

- Wat is volgens u de rol van het Kenniscentrum met betrekking tot uw interventieaanbod?
- Hoe tevreden bent u met de wijze waarop het Kenniscentrum deze rol vervult? Wat kan het Kenniscentrum hierin nog verbeteren?
- Hoe tevreden bent u in zijn algemeen over de samenwerking met het Kenniscentrum? Kan het Kenniscentrum nog een verbeterslag maken in de samenwerking met u/uw organisatie?
- Wat hoort u van ouders en kinderen terug over het Kenniscentrum Kind en Scheiding?

Ik wil afsluiten met een aantal vragen over het Kenniscentrum Kind en Scheiding in zijn algemeenheid.

- Wat is in uw ogen de toegevoegde waarde van het Kenniscentrum Kind en Scheiding?
- Op wat voor manier worden ouders, kinderen en hun netwerk geholpen door de ondersteuning van het Kenniscentrum Kind en Scheiding? Welk verschil maakt het Kenniscentrum voor hen? Wat kan het Kenniscentrum hierin nog verbeteren?
- Wat is de toegevoegde waarde van het Kenniscentrum voor hulpverleners en professionals? Is hier nog verbetering in mogelijk?
- Hoe waardeert u de informatievoorziening van het Kenniscentrum over scheiding? Wat kan het Kenniscentrum hierin nog verbeteren?
- Hoe waardeert u de inzet van het Kenniscentrum op het ondersteunen en professionaliseren van hulpverleners? Wat kan het Kenniscentrum hierin nog verbeteren?
- Zijn er nog andere activiteiten die het Kenniscentrum zou kunnen ondernemen om ouders en kinderen te ondersteunen bij de scheiding?
- Hoe bekend en vindbaar is het Kenniscentrum? Wat kan het Kenniscentrum hierin nog verbeteren?
- In uw vragenlijst heeft u aangegeven dat [doelgroep(en)] nog onvoldoende hun weg vinden naar het Kenniscentrum. Waardoor komt het dat deze groepen het Kenniscentrum nog niet vinden? Wat kan het Kenniscentrum verbeteren om ook deze doelgroep(en) te bereiken?
- Dan mijn laatste vraag, zijn er nog andere tips of tops die u aan het Kenniscentrum wilt meegeven, zodat zij hun dienstverlening verder kunnen verbeteren?

September 2021
© 2021 De Haagse Hogeschool

De Haagse Hogeschool
Johanna Westerdijkplein 75
2521 EH Den Haag
dehaagsehogeschool.nl
kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl

Auteurs
Anne Steenbakkers
Cora Bartelink
Rob Gilsing

Uitgever
De Haagse Hogeschool

Foto omslag
Kenniscentrum Kind en Scheiding

Vormgeving
Gabriëlle Thijsen

ISBN: 9789083115252